

Knoppi Pro

Nuorisoseurojen ohjaajakoulutus

2/3 Ohjaaja kasvattajana

Nuorisoseurat

Ohjaaja kasvattajana

Tämän osion jälkeen osallistujalla on valmiudet

- Toimia vastuullisena ryhmän ohjaajana.
- Toimia yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävänä ohjaajana.
- Ohjata erilaisia lasten ja nuorten ryhmiä.
- Käsitellä ja ratkaista ongelmatilanteita.

Nuorisoseurat

Välitehtävä: Palvelupolku

Nuorisoseurat

Nuorisoseurat

Ohjaajan vastuu

1. Vastuu omasta käyttäytymisestä

- Olet esimerkki.
- Ole luotettava, vastaa osallistujalle todellisuutta ja tiedosta omat rajat.

2. Vastuu osallistujista

- Turvallisuudesta huolehtiminen, pidä silmät auki – mitä ryhmässä tapahtuu.
- Ryhmä ei ole “väline” jollekin esimerkiksi omalle kunnianhimolle.

3. Vastuu taustayhteisölle

- Noudatat nuorisoseuran arvoja, kasvatus- ja toimintaperiaatteita.

4. Vastuu huoltajille

- Huomioit lasten huoltajien toiveet ja pidä heidät tietoisena toiminnasta.

5. Vastuu itselle

- Aseta itsellesi tavoitteita ja arvioi omaa toimintaasi ryhmän johtajana.

Harrastustoiminnan kasvatuksellisuus

Konkreettiset taidot

On usein tekemisen taitoja, joita ryhmässä oppii

- Tavaroiden paikoilleen laittaminen
- Letittämisen oppiminen
- Tilan sääntöjen noudattaminen
- kokkaus / ruoan laitto / eväiden säilyttäminen

Nuorisoseurojen kasvatuskäsitys löytyy täältä

- Yksilö, toiminta, yhteisö, perhe

Sosiaaliset taidot

ovat niitä ryhmätoimintaan ja itseensä liittyviä taitoja esim.

- kuunteleminen
- demokratia
- itsetuntemus
- toisten huomioon ottaminen jne.

- Miten annat aikaa ohjatessa näille taidoille
- [Tehtävä Peda.net](https://www.tehtava.net)

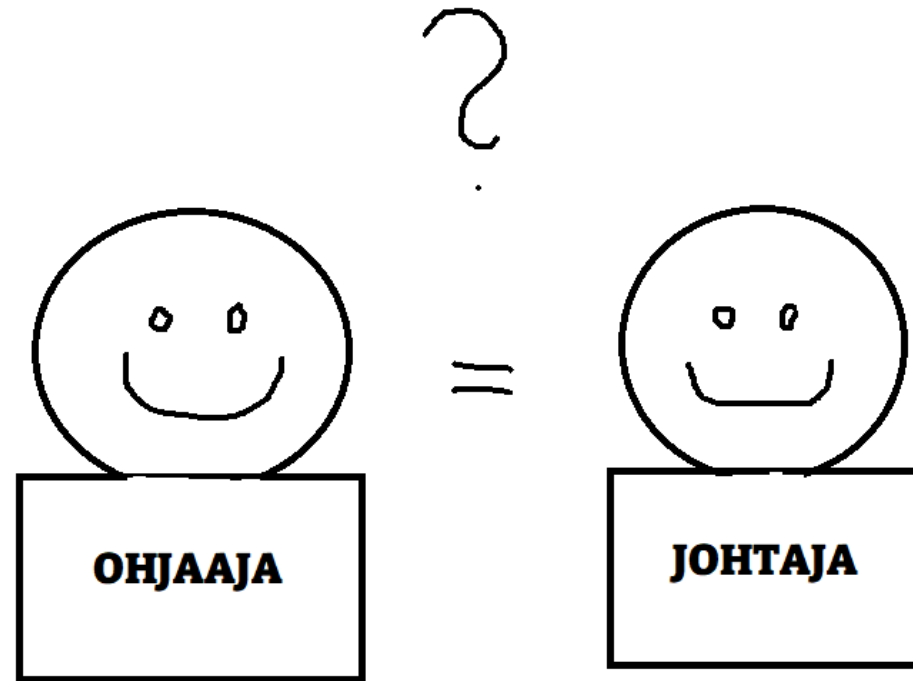
Nuorisoseurat

Väitteitä ryhmän toiminnasta

**Oletko
samaa
mieltä
vai
eri mieltä?**

Ryhmällä tulee olla valittu ohjaaja, joka suunnittelee ja ohjaa ryhmän toimintaa.		Ryhmän on sovittava selkeät tavoitteet	Ryhmässä tulee olla jäsenten keskinäistä kilpailua.	Parhaat päätökset saadaan aikaan tekemällä kompromisseja.
Demokratiaa tulee noudattaa, vähemmistö tyytyköön enemmistön päätöksiä.	Ohjaaja on esikuva vain kerhossa.	Jaettu vastuu on ei-kenenkään vastuu.	Jokaisen on saatava puhua kunnes tulee ymmärretyksi.	
Puhelaita tulee hillitä ja hiljaisia rohkaista.	Kaikkien halukkaitten on saatava esittää mielipiteensä ja niitä on kuunneltava.	Jäsenten tulee saada arvostella kaikkea mitä ryhmässä tapahtuu.	Ristiriidat selvitetään ryhmässä parhaiten salaamalla niitä koskevat tunteet.	Suora ja avoin arvostelu otetaan rakentavasti vastaan.
Ristiriidat pitää käsitellä hienotunteisesti ja varovasti, etteivät jäsenet loukkaannu toisilleen.	Hyvä ilmapiiri luodaan sallivalla ja ihmisläheisellä suhtautumisella.	Selittäjille annettakoon kehotus viestiä selkeästi ja yksinkertaisesti.	Hyvällä ohjaajalla tulee olla empaattinen kyky suhtautua ihmisiin.	Ohjaaja on asiantuntija ja hän tietää parhaiten mitä tehdään.
Ohjaaja on aina oikeassa.	Ohjaajan on miellytettävä kaikkia.	Ohjaaja ei saa suuttua koskaan.	Ohjaajan ei tarvitse tulla toimeen huoltajien kanssa.	Ohjaajan on oltava mukaansa tempaava.
	Ohjaajan ei tarvitse huolehtia muista asioista kuin ohjaamisesta.	Ohjaajan kannattaa suuttua aina kun voi, kuri se olla pitää.	Ohjaajan ei tarvitse antaa yhteystietojaan vanhemmille.	Ohjaaja saa näyttää tunteensa lapsille, kenestä pitää ja kenestä ei.
Ryhmä työskentelee parhaiten itseohjautuvasti.	Ohjaajan on tiedettävä aina, mitä tekee.	Ohjaaja pärjää yksin.	Ryhmässä on pyrittävä yhteisymmärrykseen.	Hyvähenkisessä ryhmässä esiintyy suoraa palautetta ja se on hyvä asia.

Ohjaaja – Johtaja

Ohjaaja ryhmän johtajana

- Tuntee ryhmäläiset ja heidän erityispiirteitään.
- Osaa ottaa suunnittelussa huomioon ryhmän jäsenten erityispiirteet.
- Toimii rauhallisesti ja johdonmukaisesti. Osaa tehdä päätöksiä nopeastikin, kun päätöksiä tarvitaan.

Ryhmäläinen tuntee olevansa minä eikä vain yksi kerholaisista. Ohjaaja muistaa lasten nimet ja on kiinnostunut heidän muustakin elämästään, jos lapset haluavat siitä kertoa.

Ohjaaja varmistaa suunnitellessaan toimintaa, että kaikilla on kerhossa mukavaa. Ujointa lasta ei laiteta heti pitämään nimenhuutoa ja rohkeammalle voidaan antaa leikin johtajan tehtäviä.

Ohjaaja toimii rauhallisesti, vaikka kerhotilassa onkin jollain kerralla valtavan liikaista, eikä lapsia voi laittaa lattialle istumaan niin kuin hän oli suunnitellut. Yllättävissä tilanteissa lapset huomaavat, että ohjaaja pystyy "hoitelemaan homman kotiin". Lasten luottamus ohjaajaan vahvistuu.

Ohjaaja ryhmän johtajana

- On oikeudenmukainen ja tasapuolinen, kuuntelee jokaisen mielipidettä.
- Osaa asiansa ja tietää mitä tekee, osaa myös innostaa lapset toimintaan.
- On rehellinen ja luotettava, vaatii sitä myös kerholaisilta.
- Vie ryhmää kohti yhteistä tavoitetta.
- Ei käytä asemaansa väärin!

Jokaisesta ryhmän jäsenestä tuntuu, että juuri hän on ryhmässä tärkeä.

Ohjaaja varmistaa suunnitellessaan toimintaa, että kaikilla on kerhossa mukavaa. Lapsilla on koko ajan tunne, että kerhossa tehdään jotain, heistä ei tunnu siltä, että täytyy odotella, mitä ohjaaja seuraavaksi keksisi tai viitsisi tehdä.

Ohjaajan on huolehdittava, että sovitut säännöt toteutuvat ja tehdyt lupaukset pitävät.

Kerhossa tehdään sitä, mitä lapset ovat sinne tulleet tekemään.

Ohjaaja turvallisuuden lisääjänä

Ohjaaja luo turvallisuutta ryhmään omalla olemuksellaan sekä toiminnallaan.

Ohjaaja edustaa lapselle aikuista, vaikka olisikin itse vielä nuori.

SÄÄNNÖT

SOPIMUKSET

toimintatapa, luottamus, vuorovaikutus, vaitiolo

Aikuisen lapsi kokee turvallisena, sillä lapsi tietää kyllä, ettei itse selviä tässä maailmassa ilman aikuisen apua.

Mitä pienemmistä lapsista on kyse, sitä enemmän he tarvitsevat turvaa.
itku -> syli -> rauhoittuminen

Nuorisoseurat

TURVALLISEMMAN TILAN PERIAATTEET

Turvallisemman tilan periaatteet

Turvallisempi tila

- Kehollinen itsemääräämisoikeus.
- Vapaus olla oma itsensä.
- Tieto ettei ole yksin.

1. Ole avoin

Kohtaa muut läsnäolijat ilman ajatusta siitä, millainen ihminen hän voisi olla. Anna jokaisen olla oma itsensä.

2. Kunnioita

Tutustu ja juttele kaikkien kanssa! Kuuntele ja kannusta! Ethän koske toiseen ihmiseen tai toisen tavaraan ilman lupaa.

3. Huomioi

Mikäli kohtaat epäreilua tai muuta epäasiallista kohtelua, kerro heti ohjaajalle. Auta jos huomaat, että joku kiusaa tai loukkaa toista, ja käy kertomassa ohjaajalle.

4. Pyydä anteeksi

Jos huomaat että olet loukannut tahallisesti tai vahingossa, pyydäthän anteeksi.

5. Rentoudu

Osallistu toimintaan rennosti. Virheitä sattuu kaikille. Kysy ja keskustele rohkeasti. Jos et ole varma jostakin asiasta, voit aina kysyä muilta osallistujilta tai ohjaajilta.

Turvallisuuden ja luottamuksen kasvu

Turvallisuuden tunne kasvaa, kun luottamus lisääntyy.

Luottamuksen kasvun tukeminen on oleellinen osa ryhmäytymistä. Luottamus lisääntyy, kun ryhmäläiset...

Oppivat tuntemaan itseään ja toisiaan sekä omia ja toisten reaktioita.	Alkavat hahmottaa omaa paikkaansa ryhmässä.	Tekevät asioita, joissa he joutuvat luottamaan toisiinsa myös fyysisesti.	Luottavat toisiinsa ja osoittautuvat luottamuksen arvoisiksi.	Puhuvat itsestään avoimesti.	Antavat toisilleen myönteistä palautetta, kannustavat ja rohkaisevat toisiaan.
Oppivat rakentavia tapoja kommunikoida keskenään.	Uskaltavat hullutella yhdessä ja huolehtivat toisistaan.	Saavat itsestään arkikokemuksia. -> minua onnitellaan -> olen hyvä -> minut halutaan lähelle -> minua odotetaan -> olen tervetullut	Kokevat tulevansa hyväksytyiksi ja rakastetuiksi sellaisina kuin ovat.	Saavat yhteisiä hyviä kokemuksia, joita he voivat jakaa keskenään.	

Kohtaamisen taito

Joo ja!

Uskallan muuttaa mielipidettäni.

Jos joku on eri mieltä...

Tarkistan mielipidettäni.

Hyväksyn toisen mielipiteen, vaikka olenkin eri mieltä.

Minä en tiedä kaikkea.

Muilla on valtava määrä kokemusta ja tietoa, josta minä voin oppia.

Haluan tietää, miten toinen ajattelee ja miksi hän ajattelee niin kuin ajattelee.

Uskon, että toinen voi rikastuttaa minua.

Haluan etsiä ryhmän arvojen ja tavoitteiden kannalta mahdollisimman hyvää ratkaisua.

Positiivinen kohtaaminen saa aikaan...

Henkilökohtaisuus

**Näkökulma
avartuu**

**Aikaa
oleellisille
asioille**

Lähentyminen

**Kompromissi-
halukkuus**

Avoimuus

Kyky joustaa

**Toisen
hyväksyminen**

**Uudenlainen
ymmärrys**

**Oppiminen
mahdollistuu**

Haluan auttaa,
ymmärtää toista
ja hänen
kantaansa.

Tahdon
kuunnella
toista.

En enää
tahdo vain
voittaa.

Nuorisoseurat

Yhdenvertaisuus

Nuorisoseurassa kaikki ihmiset ovat yhdenvertaisia. Toiminta on avointa ja arvostavaa, ja siihen on helppo tulla mukaan.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että kaikki ihmiset ovat **samanarvoisia** riippumatta heidän

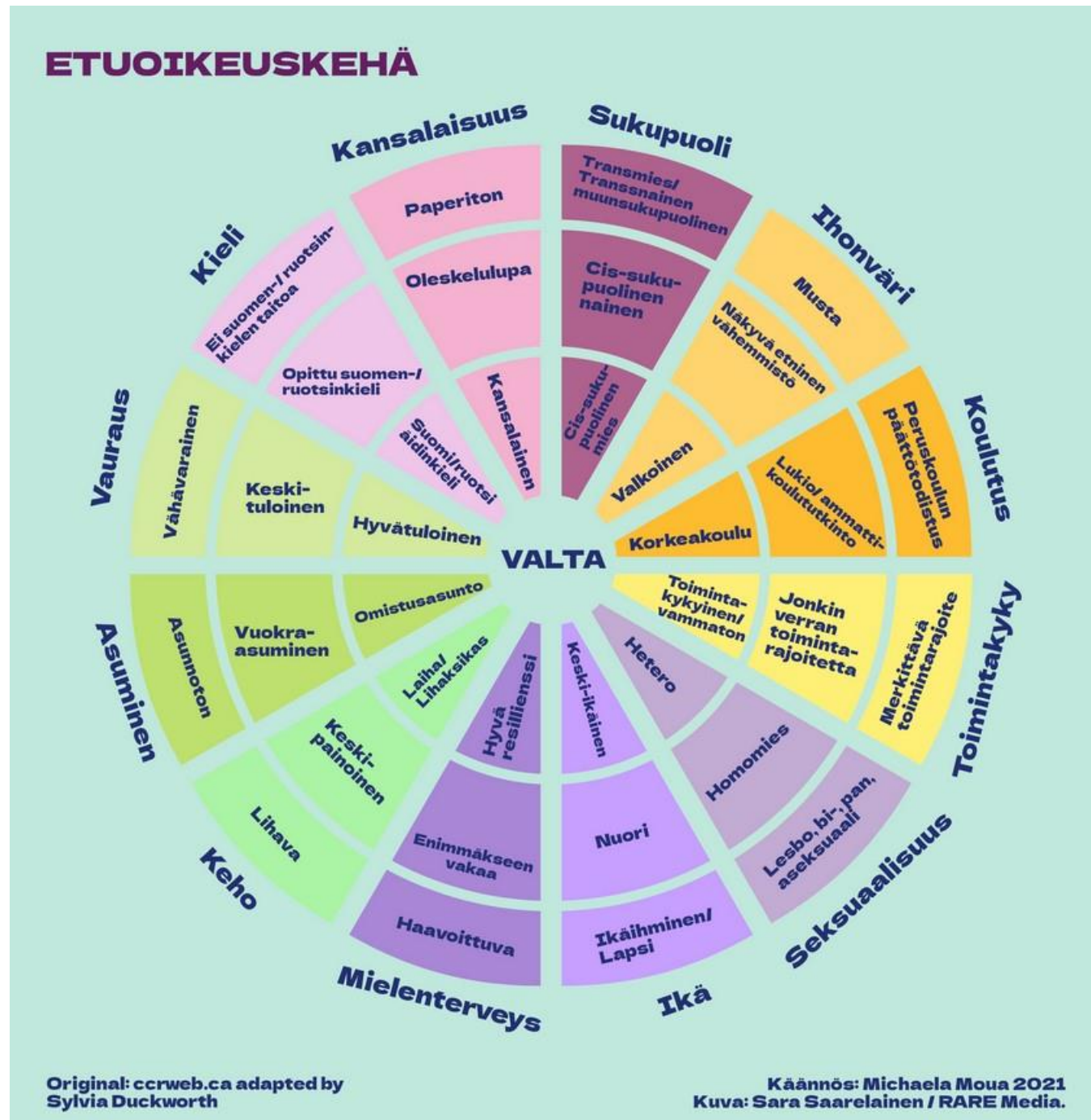
- sukupuolestaan
- iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään
- kansalaisuudestaan ja kielestään
- uskonnostaan ja vakaumuksestaan
- mielipiteestään
- vammastaan
- terveydentilastaan
- seksuaalisesta suuntautumisestaan
- muusta henkilöön liittyvästä syystä

Lähde: [Yhdenvertaisuus 2021](#)

Etuoikeuskehä

Original: ccrweb.ca adapted by
Sylvia Duckworth

Käännös: Michaela Moua 2021
Kuva: Sara Saarelainen / RARE Media.

Nuorisoseurat

Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on yhdessä toimimista ja tekemisen riemua. Siihen kuuluvat vuorovaikutus ja yhteenkuuluvuus sekä yhteiset kokemukset. Yhteisömme ovat mukaan ottavia ja turvallisia.

Tutkittua tietoa yhteisöllisyydestä

- Yhteisöllisyys on vastavuoroista yhdessä tekemistä ja olemista sellaisten ihmisten kesken, joita yhdistää jokin, esimerkiksi yhteinen tavoite.
- Yhteisöllisyys ilmenee jakamisena, kuuntelemisena, huomioimisena, auttamisena ja välittämisenä.
- Yhteisöllisyys on vuorovaikutusta ja kokemusta siitä, että kuuluu joukkoon.
- Yhteisöllisyys on välittämistä ja tukemista, se on kohtaamista ja keskusteluja. Se on tunnetta siitä, että kuuluu joukkoon silloinkin, kun haluaa välillä olla yksin.
- Yhteisöllisyys on samanhenkisyttä, mutta pitää sisällään erilaisuuden, monisukupolvisuuden ja moniarvoisuuden.
- Yhteisöllisyyttä edesauttavat yhteiset tilat.

Miten tässä kuvassa näkyy yhteisöllisyys?

Nuorisoseurat

Osallisuus

Mitä osallisuus on?

- Kaikilla lapsilla ja nuorilla on lain mukaan oikeus kertoa mielipiteensä ja osallistua päätöksentekoon heitä koskevissa asioissa.
- Aikuisten, esimerkiksi päätöksentekijöiden ja viranomaisten, on kerrottava lapsille ja nuorille valmisteilla olevista asioista ymmärrettävällä tavalla.
- Aikuisten on myös tuettava lasten ja nuorten osallistumista ja otettava heidän mielipiteensä huomioon päätöksenteossa.

Millä keinoin osallistaisit lapsia harrastustoiminnassa?

Luovuus näkökulma!

Nuorisoseurat

NUORISOSEUROJEN OSALLISUUSPORTAAT

Kannustettu osallistuminen

Nuoria koulutetaan ja heille tarjotaan todellisia työkaluja osallistumiseen.

Todellinen osallistuminen

Nuoret ja aikuiset tekevät aidosti yhdessä asioita ilman aikuisten auktoriteettiasemaa.

Tuettu osallistuminen

Nuoret voivat osallistua, ja aikuiset auttavat heitä, mutta aikuisilla on tietty auktoriteettiasema.

Valikoitu osallistuminen

Aikuiset päättävät, mihin nuoret voivat osallistua tai sanoa mielipiteensä.

Näennäisosallistuminen

Aikuiset kysyvät nuorilta, mutta mielipiteitä ei kuunnella.

Osallistumattomuus

Aikuiset päättävät ja toimivat ilman nuoria.

Osallisuusportaati

Osallisuus tarkoittaa nuorisoseurassa yhteisöön kuulumista ja mukana oloa.

Jokainen voi vaikuttaa tekemiseen ja osallistua omalla panoksellaan.

Osallisuusportaati

Nuorisoseurat

Moninaisuus

Arvostamme moninaisuutta. Jokainen voi tulla mukaan sellaisena kuin on. Meidän toiminnassamme kaikilla on hyvä ja turvallista olla.

Moninaisuuden määritteitä ovat

- ikä
- sukupuoli
- vammaisuus
- terveydentila
- etninen alkuperä, kansalaisuus ja kieli
- uskonto ja vakaumus
- seksuaalinen suuntautuminen.

Nämä ovat myös **lain määrittelemiä syrjäntäperusteita**, joiden vuoksi ihmisiä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan esimerkiksi opiskelijana, työntekijänä tai asiakkaana.

Moninaisuuden ulottuvuuksia ovat myös ihmisten toisistaan poikkeava

- koulutus
- kokemus
- taidot
- työnteen tapa
- persoonallisuus
- taloudellinen tilanne
- vaihtelevat elämäntilanteet
- työkyky
- arvot

Keskustelua

Porinakeskustelua pareittain tai pienissä ryhmissä

1. Mitkä asiat liittävät osallistujan osaksi yhteisöä?
2. Miten osallisuus vaikuttaa ryhmään?
3. Jos ryhmässä ei ole osallisuutta, mistä merkeistä huomaat sen?
4. Miten olet lisännyt ryhmäsi yhdenvertaisuutta?
5. Miksi moninaisuuden määritteitä on vaikea ottaa huomioon käytännössä ohjaajan työssä?

Esimerkkitalanne: Toimit ohjaajana Luova lava -ryhmässä. Olette suunnittelemassa yön yli kestävästä retkeä, josta syntyy ryhmäläisille kustannuksia.

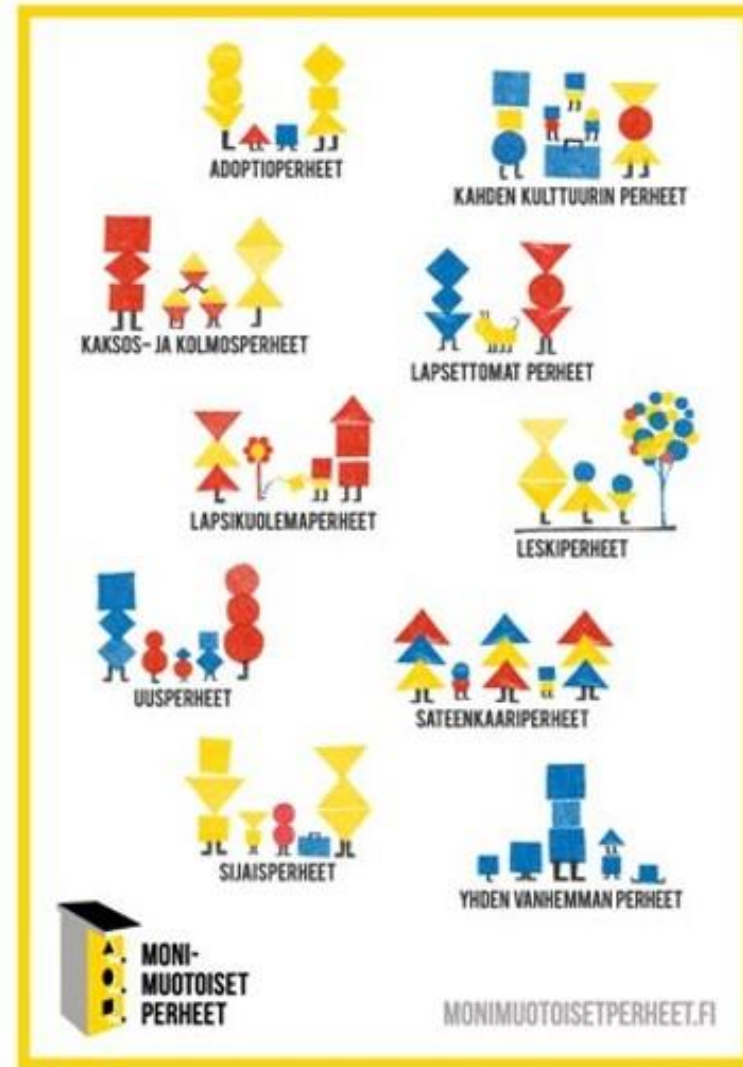
Nuorisoseurat

Käsitteet ja termit

Pohdittavaksi perheiden moninaisuudesta

- Miten voisit huomioida käytännössä erilaisten perheiden olemassaolon? Miten omat perhekäsityksesi ja -oletuksesi näkyvät puheessasi?
- Puhutko esimerkiksi
  - isästä ja/tai äidistä?
  - vanhemmasta/vanhemmista?
  - vai huoltajista?
- Teetkö tahtomattasi oletuksia sukulaisuussuhteista nimien, ihonvärin tai muun syyn vuoksi?

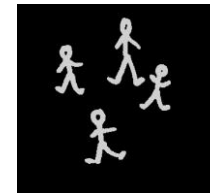
Lisätietoa [Perheiden monimuotoisuudesta](#).

Ryhmän kehitysvaiheet

Ohjaajan on tärkeä tunnistaa ryhmäprosessin kannalta merkitykselliset sekä huomioita vaativat jaksot ja oppia hallitsemaan keinoja niiden läpikäymiseksi.

1. Ryhmän muodostuminen: ryhmä on hajanainen, ohjaajakeskeinen, turvahakuinen

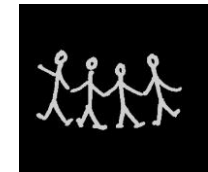
2. Ryhmän jäsentyminen: ryhmässä voi syntyä klikkejä, ja erimielisyyttä sekä esiintyä yksinäisyyttä

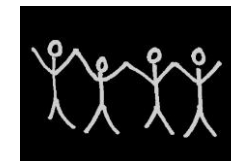
3. Ryhmän vakiintuminen: ryhmässä on havaittavissa me henki, ja hyvä tunnelma

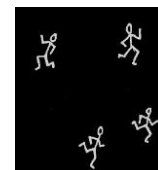
4. Ryhmän toimiminen: ryhmän sisällä sallitaan virheet ja käsitellään ristiriitoja asiallisesti

5. Hyvin toimiva ryhmä: ryhmässä on itseohjautuva, joustava ja tuloskeskeinen

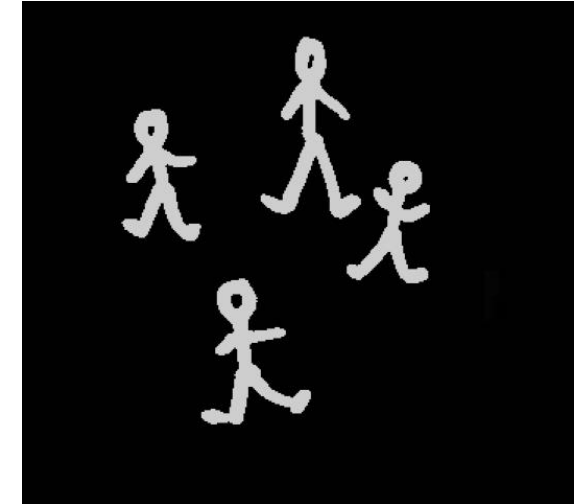
Lopetusvaihe: ryhmässä esiintyy haikeutta ja surua, kaipuuta

Ryhmän muodostuminen

Ohjaaja

- rakentaa riittävän turvallisuuden
- ryhmäyttää aktiivisesti
- luo yhteiset säännöt yhdessä osallistujien kanssa
- luo mukavan ilmapiirin
- rohkaisee ja opastaa
- on vahvana tukena ryhmälle

Tärkeää aloitus, tutustuminen ja tehtävien selkeys.

Ryhmäytyminen!

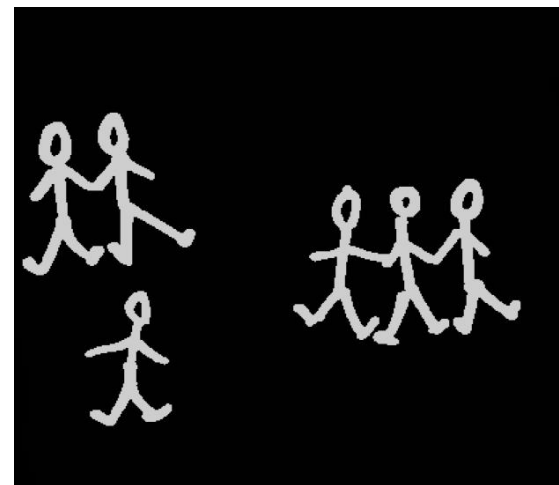
Ryhmän jäsentyminen

Ohjaaja

- säätelee konfliktia
- varmistaa, että konfliktit käydään kunnolla läpi
- tulee pitää ryhmän johtajuus itsellään
- pyytää tarvittaessa ulkopuolista apua
- kuuntelee ja kannustaa
- kiittää

Tärkeää runsas palaute.

Ongelmanratkaisu!

Ryhmän vakiintuminen

Ohjaaja

- pyrkii syventämään jäsenten itseään ja keskinäisiä suhteita koskevaa ymmärrystä
- kysy ja kuuntele
- mahdollistaa ryhmätyön
- sitouttaa ja osallistaa
- hellittää omaa rooliaan, ei enää niin dominoiva
- muistuttaa ryhmää sen perustarkoituksesta

Tärkeää yhteistyö.

Yhteistyö!

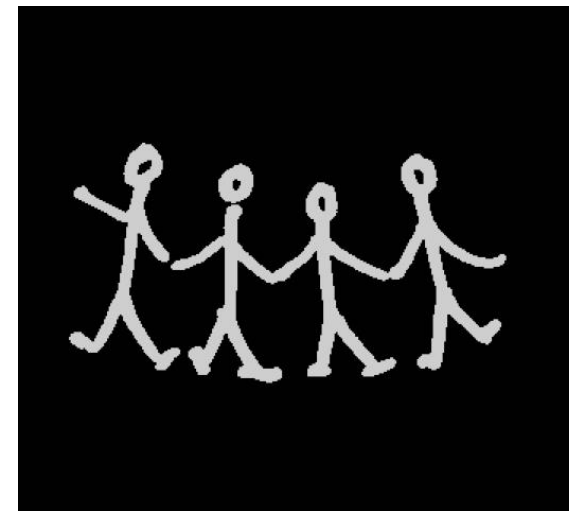
Ryhmän toimiminen

Ohjaaja

- edistää avoimuutta ja keskinäistä solidaarisuutta
- sopii ryhmän kanssa tavoitteista
- varmistaa ryhmän edellytykset ja palautteen saamisen
- jakaa valtaa ja vastuuta osallistujille
- kannustaa heitä toimimaan vapaammin yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi
- luottaessaan ryhmäänsä kasvattaa osallistujien uskollisuutta itseään kohtaan

Tärkeää motivointi.

Vastuun jakaminen!

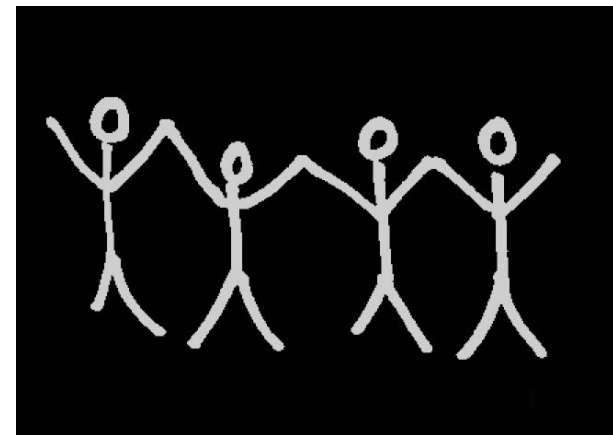
Hyvin toimiva ryhmä

Ohjaaja

- turvaa riittävät haasteet
- antaa toimintavapauden
- huolehtii palkitsemisesta

Tärkeä on antaa tilaa.

Luottaminen!

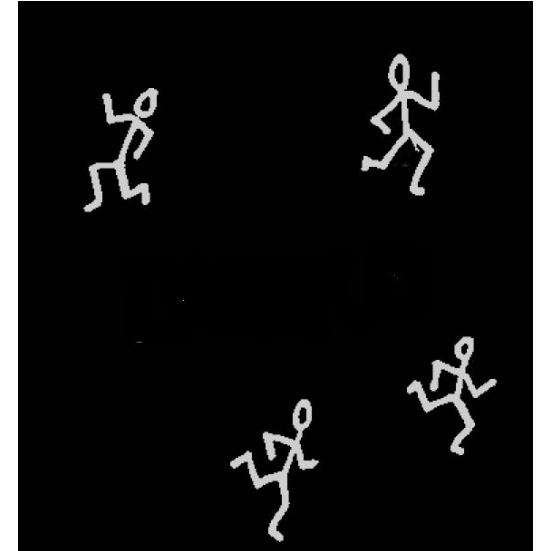
Lopetusvaihe

Ohjaaja

- tekee selväksi, että ryhmä todella loppuu
- antaa ryhmälle mahdollisuus suorittaa keskeneräiset hommat loppuun
- auttaa ryhmäläisiä käsittelemään kokemiaan tunteita
- kiittää kaikkia ryhmäläisiä

Tärkeää viedä ryhmä hallitusti päätökseen.

Luopuminen!

Pohdintaa

- Mikä on vaarana, jos ohjaaja toimii koko ajan samalla tavalla?
- Mitä tapahtuu, jos vakiintuneeseen ryhmään tulee uusi jäsen tai uusia jäseniä?
- Mitä ohjaaja voi tehdä, jos joku ei halua heittäytyä ryhmäläiseksi?

Nuorisoseurat

Ryhmäläisten roolit

* Olette järjestämässä yhteistä tapahtumaa nuorisoseurallenne. Keskustelkaa, mitä tapahtumassa tulee ottaa huomioon, jakakaa vastuita ja tekemisiä.

* Olette järjestämässä ohjaajien virkistysiltaa. Keskustelkaa, mitä haluaisitte tehdä, missä, milloin, syödäänkö yms.

Tehtävän suorittamista edistävät roolit

- Aloitteentekijä, kriitikko, tietojen etsijä, järjestelijä, täsmentäjä

Ryhmää ylläpitävät ja sen toimintaa helpottavat roolit

- Rohkaisija, mukaanvetäjä, tarkkailija, tunteiden ilmaisija, sovittelija, jännityksen laukaisija

Ryhmän toimintaa häiritsevät roolit

- Hyökkääjä, jarruttaja, huomioon tavoittelija, kilpailija, vetäytyjä, klikkiytyjä, saivartelija, itsensä väheksyjä, ylimielinen

Välitehtävät

Välitehtävä 1:

Kuvaile jokin ongelmatilanne, jonka olet ratkaissut. Lyhyt teksti otsikolla:
Onnistuminen ohjaajana.

Tehtävässä voit käyttää apuna listaa ja ratkaista siitä jonkin tilanteen.

- Yhtä osallistujaa ei oteta leikkeihin ja harjoitteisiin.
- Joku osallistujista on hyvin syrjäänvetäytyvä.
- Ryhmä on täysin villiintynyt.
- Ryhmässä on riitaisa ilmapiiri.
- Ryhmä ei suostu tekemään sitä, mitä ohjaaja on suunnitellut.
- Uusi osallistuja ryhmässä.
- Yksi osallistuja terrorisoi ryhmää.
- Ryhmässä esiintyy kiusaamista.
- Lapsille tulee aina pissahätä kesken harjoituksen.
- Osallistujat puhuvat puhelimeen kesken kerhon.

Pohdi ja vertaile

- Palaa ohjaajan vastuisiin, joita käsittelimme Ohjaaja kasvattajana osion alussa. Pohdi, ongelmatilanteen syntymistä suhteessa vastuisiin.
- Vertaile eri-ikäisiä ohjattavia suhteessa ryhmässä syntyviin ongelmiin.

Välitehtävät

Välitehtävä 2:

Etsi joku omalle ryhmällesi sopiva toimintavinkki tai leikki nuorisoseurojen omasta [Leikin riemu - Nuorisoseurojen leikki- ja harjoitepankista](#)

Linkki ongelmatilanne [välitehtäviin](#).

Kiitokset!

Nähdään ensikerralla to 9.11. klo 17-20.

Nuorisoseurat